

Yuqori sinf til o`rganuvchilarini gapirish ko`nikmalarini oshirish metodlari.

Shoira Odilova Odiljon qizi

Qo`rg`ontepa tumani 56-umumiy o`rta ta`lim maktabida

ingliz tili fani o`qituvchisi

Qo`rg`ontepa tumani Qorasuv shahri

Annotatsiya: Ushbu maqola yuqori sinf chet tilini o'rganuvchilarda nutq qobiliyatini oshirishning samarali usullarini o'rganadi. Bu og'zaki muloqotda ravonlik, aniqlik va ishonchni kuchaytiradigan strategiyalarga qaratilgan. Adabiyotlarni ko'rib chiqish va amaliy usullar orqali ushbu maqola immersiv tajribalar, suhbat amaliyoti va nutq qobiliyatini rivojlantirishda texnologiyaning o'rni muhimligini ta'kidlaydi. Natijalar o'quvchining ehtiyojlari va afzalliklariga mos ravishda moslashtirilgan yondashuvlarning ahamiyatini ta'kidlab, yanada dinamik va faol til o'rganish tajribasini rivojlantiradi.

Kalit so'zlar: nutq ko'nikmalari, chet tilini o'rganuvchilar, og'zaki muloqot, ravonlik, texnologiya rivojlangan ta'lim, suhbat amaliyoti, immersiv ta'lim.

Chet tilini yuqori sinf o'quvchilari uchun ilg'or nutq ko'nikmalarini egallash tilni bilish uchun juda muhimdir. Og'zaki muloqotda ravonlik va aniqlik nafaqat o'quvchining malakasini aks ettiradi, balki hayotiy vaziyatlarga bo'lgan ishonchni oshiradi. Biroq, nutq qobiliyatlari ko'pincha tilni o'rganishning eng qiyin jihati sifatida qabul qilinadi, ayniqsa maqsadli tilga doimiy ta'sir ko'rsatmaydigan ona tili bo'lmaganlar uchun. Ushbu maqola ilg'or darajadagi chet tilini o'rganuvchilar nutq qobiliyatini yaxshilash uchun qabul qilishi mumkin bo'lgan samarali usullarni o'rganishga qaratilgan bo'lib, u o'qituvchilar va o'quvchilar uchun dalillarga asoslangan takliflarni taqdim etadi.

Yuqori sinf chet tilini o'rganuvchilar, ko'pincha yuqori darajada, odatda tilda gaplashayotganda ravonligi, aniqligi va ishonchini oshirishlari kerak. Nutq qobiliyatini oshirishning bir necha samarali usullari:

Tuzilgan suhbat amaliyoti bilan shug'ullaning

- Til almashinuvi: muntazam nutq amaliyoti uchun ona tilida so'zlashuvchilar yoki boshqa ilg'or o'quvchilar bilan hamkorlik qilish. Tandem yoki HelloTalk kabi ilovalar o'quvchilarni suhbatdosh sheriklar bilan bog'lashi mumkin.

- Munozara klublari: maqsadli tilda gapirishga qaratilgan munozara klublariga qo'shiling yoki shakllantiring. Munozaralar o'quvchilarni tanqidiy fikrlashga, fikrlarni tez tartibga solishga va ularni ravon ifoda etishga undaydi.

- Ommaviy nutq: Tostmasters kabi tadbirlarda ishtirok eting yoki turli mavzularda taqdimotlar o'tkazing. Ommaviy nutq ishonchni kuchaytiradi va bosim ostida ravonlikni rivojlantiradi.

Soya Texnikasi

- Ona tilida so'zlashuvchilarga taqlid qiling: podkastlar, yangiliklar translyatsiyalari yoki filmlar kabi ona tilida so'zlashuvchilarning yozuvlarini tinglang va ular so'zma-so'z aytganlarini takrorlang. Ushbu uslub o'quvchilarga tilning tabiiy ritmini, intonatsiyasini va tezligini qabul qilishga yordam beradi.

Kengaytirilgan Rol O'ynash Stsenariylari

- Haqiqiy hayot simulyatsiyalari: intervyu, muzokaralar yoki ijtimoiy uchrashuvlar kabi hayotiy vaziyatlarni aks ettiruvchi rolli o'yin stsenariylarini bajaring. Ushbu usul o'quvchilarga rasmiy va norasmiy tildan foydalanishga yordam beradi.

- Improvizatsiya o'yinlari: oldindan aytib bo'lmaydigan stsenariylarda tezkor fikrlashni talab qiladigan o'yinlar spontan tildan foydalanishni va chet tilida ijodiy fikrlashni kuchaytiradi.

Murakkab mavzular bilan mashq qiling

- Mavhum tushunchalarni muhokama qiling: falsafa, fan yoki madaniy masalalar kabi mavhum yoki murakkab mavzular bo'yicha munozaralarga kirishing.

Bu o'quvchini rivojlangan lug'at va murakkab jumla tuzilmalaridan foydalanishga undaydi.

- Tanqidiy fikrlash munozaralari: muntazam ravishda dolzarb voqealar yoki munozarali mavzularni muhokama qiling, tahliliy javoblarni va til bilan chuqurroq aloqani rag'batlantiring.

Ona tilidan fikr-mulohazalarni oling

- Yakkama-yakka repetitorlik: talaffuz, grammatika va lug'atdan foydalanish bo'yicha tuzatuvchi fikr bildira oladigan ona tili bilan muntazam mashg'ulotlar.

- O'z-o'zini yozib olish va tahlil qilish: o'z nutqingizni yozib oling va uni ona nutqi bilan Solishtiring. Talaffuz yoki ikkilanish to'ldiruvchilari kabi takomillashtirish sohalarini tahlil qiling.

Ravonlikni oshirish uchun Mediadan foydalaning

- Maqsadli tilda podkastlar va Yangiliklar: maqsadli tilda murakkab tarkibni tinglash tushunishni yaxshilaydi va o'quvchilarni turli xil urg'u va nutq uslublariga ta'sir qiladi.

- Filmlar va teleshoular: filmlar yoki seriallarni maqsadli tilda, yaxshisi subtitrlar bilan tomosha qilish o'quvchilarga so'zlashuv iboralarini olishga, tinglash qobiliyatini oshirishga va madaniy nuanslarni tushunishga yordam beradi.

Tilga Cho'mish Dasturlari

- Chet elda intensiv til kurslari: maqsadli tilda so'zlashadigan mamlakatda vaqt o'tkazish o'quvchilarni tilni kundalik hayotda ishlatishga majbur qiladi va ravonlikni tezlashtiradi.

- Mezbon oilalar bilan qoling: ona tilida so'zlashuvchilar bilan yashash haqiqiy, kundalik suhbat amaliyotini ta'minlaydi.

Talaffuz va intonatsiyaga e'tibor qarating

- Fonetik mashqlar: talaffuz mashqlarini mashq qiling va o'quvchining ona tilida mavjud bo'lmagan qiyin tovushlarni o'zlashtirishga e'tibor qarating.

- Mahalliy intonatsiya naqshlarini taqlid qilish: intonatsiya naqshlari tabiiy ovoz chiqarish uchun juda muhimdir. Ona tilida so'zlashuvchilarning balandligi va ritmiga mos kelish ustida ishlang.

So'zga Yo'naltirilgan Kurslarga Qo'shiling

- Kengaytirilgan suhbat darslari: birinchi navbatda nutq va ravonlikni rivojlantirishga qaratilgan maxsus kurslarga boring.

- Ishbilarmonlik aloqalari darslari: agar mavjud bo'lsa, maqsadli tilda ishbilarmonlik aloqalari bo'yicha kurslar o'quvchilarga professional til ko'nikmalarini oshirishga yordam beradi.

Ushbu usullarni o'zlarining odatiy usullariga qo'shib, yuqori sinf til o'rganuvchilari nutq qobiliyatlarini sezilarli darajada oshirishi mumkin, bu esa muloqotda ravonlik, ishonch va samaradorlikka olib keladi.

Xulosa

Yuqori sinf chet tilini o'rganuvchilarda nutq qobiliyatini oshirish immersion, vazifalarga asoslangan o'rganish va texnologiyalarni birlashtirgan ko'p qirrali yondashuvni talab qiladi. O'quvchilar haqiqiy hayotda muloqot qilish uchun imkoniyatlar yaratilganda va ularning nutq ko'rsatkichlari haqida fikr yuritishga da'vat etilganda ko'proq foyda ko'rishadi.

- Til o'qituvchilari haqiqiy muloqotni taqlid qilish uchun o'quv dasturiga ko'proq interaktiv va vazifalarga asoslangan tadbirlarni kiritishlari kerak.

- Institutlar almashinuv dasturlari yoki onlayn platformalar orqali til o'rganuvchilar va ona tilida so'zlashuvchilar o'rtasidagi hamkorlikni osonlashtirishi kerak.

- O'quvchilar taraqqiyotni kuzatish va tengdoshlari yoki o'qituvchilaridan konstruktiv fikr-mulohazalarni olish uchun muntazam ravishda nutq sessiyalarini yozib olishlari kerak.

- Va nihoyat, texnologiyani birlashtirish nutq amaliyotini sezilarli darajada oshirishi mumkin, ayniqsa shaxsiy imkoniyatlar cheklangan bo'lsa.

Ushbu tuzilgan yondashuv yuqori sinf chet tillarini o'rganuvchilar uchun nutq mahoratini oshirishga qaratilgan maxsus, amaliyotga asoslangan strategiyaning muhimligini ta'kidlaydi.

Adabiyotlar.

1. Galskova, N. D. Theory of learning a foreign language. Language didactics and methods: study guide. Linguistic un-tov and fac. in. spring university ped. study plant / N.D. Galskova, N.I. Gez. – Moscow: Izdatelsky center "Akademiya", 2006. – 336 p.
2. Салиева З.И. Говорение и его роль в практическом овладении иностранным языком // Проблемы современного образования. – 2015. – №5.
3. Бирюкова О.А., Саушкина А.И. Метод интервью на уроке английского языка как средство развития навыков говорения (старшая ступень обучения) // Научное обозрение. – 2018. – №3.
4. Solovova, E.N. Methodology of teaching foreign languages: basic course lectures: manual for students ped. universities and teachers. □ 3rd search. □ Moscow: Prosveshchenie, 2005. □ 239 p.
5. Frolova N.A., Aleshchanova I.V. Question about methods of formation of foreign language speaking skills of VPO students // The success of modern natural science. – 2014. – №11-1. – P. 108-110. – [Electronic resource]. – URL: <https://natural-sciences.ru/ru/article/view?id=34327>
6. Milrud, R.P. Methods of teaching English. English Teaching Methodology: учебное пособие для узов. – Moscow: Drofa, 2005. – 256 p.